

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

FINANCIAL RISK MANAGEMENT AS THE BASIS OF ENTERPRISE FINANCIAL SECURITY

УДК 658.14

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct49-29>

Жаворонок А.В.

к.е.н., доцент, заступник декана з навально-методичної роботи факультету фінансів, підприємництва та обліку Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Марич А.В.

викладач II категорії циклової комісії економічних дисциплін Коледж Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Zhavoronok Artur

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Marych Alina

College of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

У статті розглядаються теоретичні аспекти системи управління фінансовими ризиками та їхній вплив на фінансову безпеку підприємства. Досліджено сутність фінансових ризиків, їхню класифікація за впливом на фінансовий стан підприємств. Визначено, що управління фінансовими ризиками пов'язане з виконанням таких напрямків фінансового розвитку підприємства, як: підтримка фінансово-економічного стану підприємства; забезпечення сталого функціонування суб'єкта економіки; збереження позитивних темпів розвитку суб'єкта; забезпечення стабільності соціальних умов; правовий захист всіх учасників економічної діяльності. На основі використання комплексного підходу, який включає в себе кількісний та якісний аналіз, побудовано алгоритм оцінки фінансових ризиків. Запропоновано заходи щодо зменшення впливу фінансових ризиків на результати фінансово-господарської діяльності підприємств. Сформуовано концептуальні положення управління фінансовими ризиками задля забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Ключові слова: методи, підходи, управління ризиками, фінансова безпека, фінансові ризики.

В статье рассматриваются теоретические аспекты системы управления

финансовыми рисками и их влияние на финансовую безопасность предприятия. Исследована сущность финансовых рисков, их классификация по влиянию на финансовое состояние предприятий. Определено, что управление финансовыми рисками связано с выполнением таких направлений финансового развития предприятия, как: поддержка финансово-экономического состояния предприятия; обеспечение устойчивого функционирования субъекта экономики; сохранение положительных темпов развития субъекта; обеспечение стабильности социальных условий; правовую защиту всех участников экономической деятельности. На основе использования комплексного подхода, который включает в себя количественный и качественный анализ, построен алгоритм оценки финансовых рисков. Предложены меры по уменьшению влияния финансовых рисков на результаты финансово-хозяйственной деятельности предприятий. Сформулированы концептуальные положения управления финансовыми рисками для обеспечения финансовой безопасности предприятия.

Ключевые слова: методы, подходы, управление рисками, финансовая безопасность, финансовые риски.

Today, the economic activity of enterprises is characterized by the growth of all its indicators: the globalization of markets and productivity growth, increasing competitiveness, technology development and, above all, the emergence of various uncertainties, ie risks. An important and vital issue is to ensure the financial security of the entity. Recently, complexity and uncertainty in the business environment of enterprises have led to increased risk. The article considers the theoretical aspects of the financial risk management system and their impact on the financial security of the enterprise. The essence of financial risks, their classification according to the impact on the financial condition of enterprises is studied. It is determined that financial risk management is associated with the implementation of such areas of financial development of the enterprise as: maintaining the financial and economic condition of the enterprise; ensuring the sustainable functioning of the economic entity; maintaining a positive pace of development of the subject; ensuring the stability of social conditions; legal protection of all participants in economic activity. Based on the use of an integrated approach, which includes quantitative and qualitative analysis, an algorithm for assessing financial risks is built. Measures to reduce the impact of financial risks on the results of financial and economic activities of enterprises are proposed. Conceptual provisions of financial risk management have been formed to ensure the financial security of the enterprise. Thus, financial risks in modern business conditions are characteristic of almost all financial relations, and therefore are permanent. Therefore, risk management, including financial, is the main factor in increasing and maintaining the competitiveness of enterprises. The considered approaches to financial risk management allow to choose the best way to assess the financial risks of enterprises, taking into account the specifics of their activities and the environment. It should be understood that the effectiveness of financial and economic activities of enterprises largely depends on the practice of applying approaches to the assessment and management of financial risks. Ensuring the economic security of the enterprise involves the selection, analysis and assessment of existing financial risks.

Key words: state debt, debt risks, debt security of the state, financial security.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день економічна діяльність підприємств характеризується зростанням всіх її показників: глобалізацією ринків і зростанням продуктивності праці, підвищенням конкурентоспроможності, розвитком технологій і, перш за все, появою різного роду невизначеностей, тобто ризиків. Важливою та життєво необхідною є проблема забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання. Починаючи від фінансової кризи 2008 року управління ризиками підприємств стало важливою темою. Останнім часом складність та невизначеність у бізнес-середовищі підприємств призвели до збільшення ризику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою управління фінансовими ризиками та фінансовою безпекою займалися такі закордонні та українські дослідники як: Бланк І. [1], Борисова Т. [2], Грешкіна С. [3], Григораш-Ічим К. [4], Жділек Д. [5], Камінський А. [8], Ковальчук Н. [10], Коваленко В. [11], Молес П. [12], Шапошников К. [14], Шкарлет С. [15], Таран О. [16], які присвячені теорії управління фінансами і фінансовими ризиками.

Постановка завдання. Незважаючи на досить поглиблене теоретичне дослідження проблем управління фінансовими ризиками підприємств, слід зазначити, що існує необхідність його подальшого вивчення, враховуючи той факт, що в інтер-

есах кожної компанії вміти ефективно управляти своєю діяльністю, бути фінансово стійкою, особливо з огляду на сформовані умови економічної кризи в країні.

Метою дослідження є визначення впливу фінансових ризиків на фінансову безпеку підприємства, виявлення причин їх виникнення та розробка алгоритму оцінки фінансових ризиків задля досягнення фінансової безпеки на підприємстві шляхом аналізу наявних та можливих фінансових ризиків.

Викладення основного матеріалу. Сталий фінансовий розвиток забезпечується підприємством за рахунок таких показників як власний капітал, рівень рентабельності і інвестиційні потоки. Так само підприємство повинно мати гнучку конфігурацію капіталу, при цьому капітал повинен формуватися так, щоб доходи підприємства були завжди вище його витрат. Тільки при дотриманні цієї умови підприємство буде платоспроможним і рентабельним.

Відсутність фінансової стійкості тягне за собою ризики: ризик упущеної вигоди; ризик незбалансованої структури капіталу; кредитний і процентний ризик; ризик банкрутства; ризик зниження платоспроможності; ризик зниження фінансової стійкості і незалежності.

Для того, щоб знизити наведені ризики необхідно ефективно управління фінансовою стійкістю. Таке управління дозволить вирішити такі завдання: знаходження оптимальних шляхів виходу з кризової ситуації; зниження ризику банкрутства підприємства; правильний розподіл використання наявних фінансових ресурсів; пошук можливостей розрахуватися підприємству за своїми боргами; раціональне використання капіталу; розробка варіантів конкретних управлінських рішень, спрямованих на зміцнення фінансової стійкості.

В процесі управління фінансовими ризиками провідне місце займає їх систематизація за видами залежно від впливу на фінансовий стан

підприємства (рис. 1), що одночасно надає уяву про генеруючий фактор і дозволяє «прив'язати» оцінку рівня ймовірності виникнення і розміру можливих фінансових втрат за даним видом ризику із змінами відповідних чинників.

Задля ідентифікації та виявлення найбільш впливових видів фінансового ризику використано експертний метод, як метод, за допомогою якого допустиме визначення проблеми за деякими ознаками, одержаними в результаті фінансово-господарського досвіду і мінімумом інформації. За проблему малась на увазі ідентифікація видів фінансових ризиків в фінансово-господарській діяльності підприємств. При цьому враховувалось, що ефективність експертних методів залежить від правильності підбору експертної групи, а їх результати не підлягають точній оцінці внаслідок суб'єктивності точок зору експертів.

Проводячи оцінку фінансових ризиків прийнято брати за основу якісні та кількісні показники. Якісні показники фінансових ресурсів підприємств комплексу визначають загальний стан фінансової і господарської діяльності, тому при їх аналізі прийнято розглядати найімовірніші групи, що ведуть до виникнення фінансових ризиків:

- 1) непередбачені зміни зовнішнього середовища, до яких відносяться: політична, економічна і соціальна обстановка в державі; ринковий попит на енергоносії; зниження споживчої здібності;
- 2) поява вигідних пропозицій для підприємств (наприклад, злиття);
- 3) виникнення інноваційних та організаційних рішень, що виникають у зовнішньому середовищі;
- 4) зміна договірних умов взаємин між постачальниками і підрядниками.

В дані групи входять основні види фінансових ризиків, які чинять негативний вплив на економічну безпеку підприємства:

– ризик неплатоспроможності веде до ускладнення відносин з іншими суб'єктами господарю-

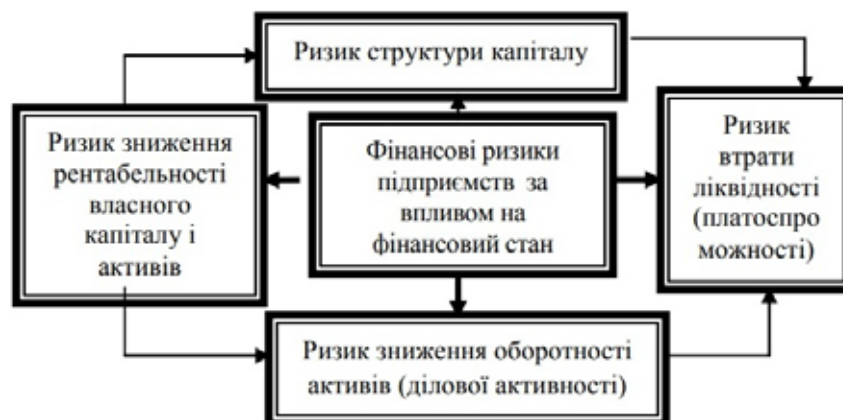

Рис. 1. Класифікація фінансових ризиків за впливом на фінансовий стан підприємств

Джерело: складено авторами на основі [1; 5]

вання, комерційними банками, бюджетом; до скорочення обсягів одержуваних кредитів; до зниження виручки; до зменшення запасів;

– кредитний ризик веде до виникнення прострочених платежів і нарахування відсотків по ним до критичної закредитованості;

– криміногенний ризик веде до втрати фінансових, матеріальних, трудових та інформаційних ресурсів; до появи шахрайських дій з боку співробітників підприємства;

– податковий ризик веде до виникнення фінансових втрат; до виникнення негативних правових наслідків; до додаткових перевірок податкових органів;

– інвестиційний ризик веде до фінансових втрат, які є наслідком неефективного вкладення фінансових активів в розвиток бізнесу;

– ризик зниження фінансової стійкості веде: до зростання витрат; до зміни структури формування операційних активів і капіталу.

Причиною прояви даних ризиків є відхилення фінансово-господарського розвитку підприємств від планових рішень, що ставить перед ним рішення важливих завдань: зменшення зони ризику і недопущення переходу за допустиму межу.

У зв'язку з цим, управління фінансовими ризиками пов'язане з виконанням таких напрямків фінансового розвитку підприємства, як: підтримка фінансово-економічного стану підприємства; забезпечення сталого функціонування суб'єкта економіки; збереження позитивних темпів розвитку суб'єкта; забезпечення стабільності соціальних умов; правовий захист всіх учасників економічної діяльності.

В довгостроковій перспективі стратегія управління ризиком може бути визначена як загальний курс на досягнення поставлених цілей з урахуванням прогнозування ризику, вироблення напрямків і дій для його зниження.

В короткостроковій перспективі стратегія управління ризиком визначає конкретні методи і прийоми, що сприяють вибору оптимального рішення і досягненню результату в певних і предметних умовах діяльності підприємства.

Наступний етап дослідження – вивчення питань забезпечення запасів джерелами фінансування і аналіз ліквідності балансу задля визначення зон фінансового ризику, в яких перебувають підприємства.

Оцінюючи фінансову стійкість підприємства, необхідно особливу увагу приділити вивченню поточної фінансової стійкості підприємства, що поділяється на такі основні типи (оцінка ризику за абсолютними показниками фінансового стану) [6, с. 140]:

1. Абсолютна стійкість фінансового стану підприємства спостерігається тоді, коли виконується така умова:

$$\text{ВОК} > 3, \quad (1)$$

де ВОК – вартість власних оборотних коштів;
3 – вартість запасів і затрат.

Дане співвідношення показує, що всі запаси повністю покриваються власними оборотними коштами, тобто підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів. Як правило, такий стан не можна розглядати як ідеальний, бо за цих умов адміністрація не використовує наявні можливості для швидкого нарощення масштабів діяльності.

Нормальним вважається стан для підприємства в галузі промисловості, коли частка власних оборотних коштів становить 20-30 % від загальної суми оборотного капіталу.

2. Нормальну стійкість фінансового стану, за якої гарантується платоспроможність товариства, можна оцінити нерівністю:

$$\text{ВОК} + \text{ДП} + \text{КК} > 3 \quad (2)$$

де ДП – вартість залучених довготермінових позик;

КК – сума короткострокових банківських позик під матеріальні запаси.

Наведене співвідношення відповідає стану, коли підприємство, яке успішно функціонує, використовує для фінансування оборотного капіталу різні й ефективні джерела коштів – власні та позичені.

3. Нестійкий (передкризовий) фінансовий стан, при якому порушується платоспроможність, але не виключена можливість відновити рівновагу за рахунок залучення додаткових джерел фінансування, тобто коли існує нерівність:

$$\text{ВОК} + \text{ДП} + \text{КК} - 3 \leq \text{Д} \quad (3)$$

де Д – максимально допустимий розмір фінансових ресурсів які товариство може додатково залучити, щоб послабити фінансову напругу незважаючи на їх ціну.

Це співвідношення вказує на те, що підприємство для покриття частини своїх запасів повинно звертатися до додаткових джерел фінансування, що в майбутньому приведе до різкого зниження ефективності його діяльності. Зрозуміло, що такий підхід до фінансування виробничих процесів може мати тільки тимчасовий характер, бо тривале його застосування неминуче спровокує фінансову кризу.

3. Кризовий фінансовий стан (підприємство на межі банкрутства) визначається залежністю:

$$\text{Г} + \text{ЦП} + \text{ДЗ} < \text{КЗ} + \text{КН}, \quad (4)$$

де Г – грошові кошти;

ЦП – цінні папери;

ДЗ – дебіторська заборгованість;

КЗ – кредиторська заборгованість;

КН – кредити та позики, що не повернуті в строк.

За умов нестабільного фінансового стану багатьох підприємств, можливості їхнього банкрутства, особливого значення набуває систематична (не рідше одного разу на квартал) оцінка фінансової стійкості та стабільності підприємства.

Таку оцінку доцільно здійснювати (у разі деталізованого аналізу) за 12-ма показниками, порядок розрахунку яких показано в табл. 1. Дана оцінка здійснюється одночасно з оцінкою ліквідності балансу та співвідношенням між власними та позиковими коштами.

Для детальної оцінки ліквідності, платоспроможності підприємства доцільно використовувати більшу кількість показників, ніж для оцінки майнового стану та фінансової ефективності підприємства. Методику розрахунку тринадцяти показників відображено в табл. 2.

Результатом такого аналізу має стати виявлення потенційних можливостей поліпшення

ліквідності підприємства, підвищення його платоспроможності та конкурентоздатності. Спроможність підприємства швидко погашати свою заборгованість характеризується також ліквідністю його балансу, яка визначає рівень покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких на гроші відповідає терміну погашення заборгованості.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється через порівняння коштів за активом, які згруповано за ступенем їх ліквідності (в порядку зниження) із зобов'язаннями за пасивом, об'єднаними за термінами їх погашення (в порядку зростання термінів сплати).

Таблиця 1

Класифікація та порядок розрахунку показників фінансової стійкості підприємства

№ п/п	Показник	Порядок розрахунку або джерело одержання вихідних даних
1	Коефіцієнт автономії (незалежності)	Власний капітал / Валюта балансу
2	Коефіцієнт співвідношення позиченого та власного капіталу	Позиковий капітал / Власний капітал
3	Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу	Довгостроковий позичений капітал / (Власний капітал + довгостроковий позичений капітал)
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власний оборотний капітал / Власний капітал
5	Коефіцієнт концентрації власного капіталу	Власний капітал / Валюта балансу
6	Коефіцієнт концентрації позиченого капіталу	Позичений капітал / Валюта балансу
8	Коефіцієнт структури позиченого капіталу	Довгостроковий позичений капітал / Позичений капітал
9	Коефіцієнт заборгованості кредиторам	Заборгованість кредиторам / Валюта балансу
10	Коефіцієнт постійного активу	(Власний капітал + Довгостроковий позичений капітал) / Необоротні активи
11	Коефіцієнт маневреності оборотного капіталу	Монетарні активи / Оборотний капітал
12	Коефіцієнт оборотного капіталу	Оборотний капітал / Валюта балансу

Джерело: складено авторами на основі [1; 6; 7; 9]

Таблиця 2

Класифікація та порядок розрахунку показників оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства

№ з/п	Показник	Порядок розрахунку або джерело одержання вихідних даних
1	Величина власного оборотного капіталу	Валюта балансу – поточні зобов'язання - довгострокові зобов'язання – необоротні активи
2	Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	Оборотний капітал / Поточні зобов'язання
3	Коефіцієнт проміжної ліквідності (покриття)	(Грошові кошти та їх еквіваленти + Дебіторська заборгованість) / Поточні зобов'язання
4	Коефіцієнт швидкої ліквідності (покриття)	Грошові засоби та їх еквіваленти / Поточні зобов'язання
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (покриття)	Грошові засоби / Поточні зобов'язання
6	Коефіцієнт виробничих запасів в оборотному капіталі	Виробничі запаси / Оборотний капітал
7	Коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власним капіталом	Власний оборотний капітал / (Виробничі запаси + незавершене виробництво)
8	Коефіцієнт покриття матеріальних запасів	Чистий оборотний капітал / (Виробничі запаси + незавершене виробництво)
9	Період інкасації дебіторської заборгованості	Кількість днів у періоді * дебіторська заборгованість / Обсяг продажу у кредит
10	Тривалість обороту кредиторської заборгованості	Кількість днів у періоді * Кредиторська заборгованість / Обсяг поставок матеріальних ресурсів
11	Коефіцієнт покриття грошовим потоком заборгованості перед кредиторами	Вхідні грошові потоки / Сума позиченого капіталу

Джерело: складено авторами на основі [1; 6; 7; 9]

Залежно від ступеня ліквідності, тобто швидкості їх перетворення на грошові кошти, активи підприємства поділяють на такі групи [10, с. 66]: А1 – найліквідніші активи (усі грошові кошти підприємства, та короткострокові фінансові вкладення); А2 – активи, що легко реалізуються (дебіторська заборгованість та інші легкореалізовані активи); А3 – активи, що повільно реалізуються (запаси та витрати II розділу балансу, за винятком витрат майбутніх періодів, а також довгострокові фінансові вкладення, малоцінні та швидкозношувані предмети, готова продукція тощо); А4 – активи, що важко реалізуються (основні засоби, нематеріальні активи, незавершені капітальні вкладення, обладнання, устаткування).

Пасиви балансу групуються в порядку настання терміну оплати в такі групи: П1 – найтерміновіші пасиви (кредиторська заборгованість та інші найтерміновіші пасиви); П2 – короткострокові пасиви (короткострокові кредити та позикові кошти); П3 – довгострокові пасиви (довгострокові кредитні й позикові кошти); П4 – постійні пасиви (джерела власних коштів I розділу пасиву). Для збереження балансу активів та пасивів підсумок даної групи зменшується на суму витрат майбутніх періодів.

Для визначення ліквідності балансу слід порівняти підсумки згрупованих активів і пасивів. Баланс вважається ліквідним, якщо мають місце такі нерівності:

$$A1 > P1; A2 > P2; A3 > P3; A4 > P4 \quad (5)$$

Аналіз абсолютних фінансових показників не в повній мірі відображає реальний фінансовий стан підприємства, оцінка якого не може бути обмежена лише критеріями фінансової стійкості і ліквідності, ігноруючи при цьому прибутковість і ділову активність, тому він був доповнений аналізом відносних фінансових показників, які включають всі чотири критерії фінансового аналізу (фінансова стійкість, ліквідність, ділова активність і рентабельність) як в динаміці, так і в порівнянні з нормативними даними.

Погіршення показників оборотності в динаміці і наявність збитків свідчить про достатньо високий фінансовий ризик в діяльності підприємств вибіркової сукупності.

Порівняльний аналіз якісної оцінки фінансових ризиків за абсолютними і відносними показниками дозволяє відзначити, що застосування різних методик, які відрізняються набором інформації, видом показників і вимогами до них, приводять до деякої відмінності в оцінці ризиків, які в сукупності являють собою комплексний підхід.

Якісна оцінка фінансового ризику з використанням методів фінансового аналізу абсолютних і відносних показників засвідчила, що діяльність підприємств вибіркової сукупності відбувається в зоні високого ризику, оскільки мають місце

проблеми щодо фінансової стійкості, платоспроможності, зменшення ділової активності та збитковості діяльності.

На основі комплексного підходу можна використовувати алгоритм оцінки фінансових ризиків (рис. 2).

Крім розглянутих якісних підходів, в фінансово-економічних джерелах зроблені спроби застосування кількісного аналізу фінансових ризиків, що призводить до використання таких методів, як: індикативний метод, застосований для оцінки фінансових ризиків за допомогою індикаторів; ресурсно-функціональний метод, заснований на пошуку та аналізі найбільш ефективних ресурсів для недопущення негативних фінансових значень; метод оцінки чистого прибутку, як основного показника, що визначає фінансовий стан підприємства на ринку.

Також варто зазначити, що концептуальні положення управління фінансовими ризиками задля забезпечення фінансової безпеки підприємства мають ґрунтуватись на таких постулатах: моніторинг та діагностику фінансової безпеки підприємства необхідно проводити постійно; фінансову безпеку підприємства необхідно досліджувати в статичному та динамічному аспекті; управління фінансовою безпекою підприємства має бути ключовою складовою стратегічного управління підприємством; повинно постійно здійснюватися удосконалення захисту інформації підприємства; необхідно перевіряти контрагентів на предмет їх репутації та порядності ведення бізнесу; оцінювально-аналітична система повинна стати центральною частиною управління фінансової безпеки підприємства; при оцінюванні рівня фінансової безпеки підприємства необхідно аналізувати не лише дані поточного та минулих років, а й потенціал.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, фінансові ризики в сучасних умовах господарювання характерні майже для всіх фінансових відносин, а значить, носять постійний характер. Тому управління ризиками, в тому числі і фінансо-

Аналіз всіх можливих фінансових ризиків і вибір найбільш значущих ризиків, які можуть зробити істотний вплив на фінансово-господарську діяльність організації

Визначення методу розрахунку того чи іншого фінансового ризику, який дозволяє кількісно / якісно формалізувати загрозу

Прогноз зміни розміру втрат / ймовірність при різних сценаріях розвитку підприємства, а також розробляються управлінські рішення для мінімізації негативних наслідків

Рис. 2. Алгоритм оцінки фінансових ризиків

Джерело: складено авторами на основі [1; 2; 5; 13]

вими є головним чинником підвищення і підтримки конкурентоспроможності підприємств. Розглянуті підходи до управління фінансовими ризиками дозволяють обрати найкращий спосіб оцінки фінансових ризиків підприємств, що враховує специфіку їх діяльності та особливості зовнішнього середовища. Слід розуміти, що ефективність фінансової та господарської діяльності підприємств багато в чому залежить від практики застосування підходів до оцінки та управління фінансовими ризиками. Тільки завдяки своєчасному застосуванню якісних і кількісних методів оцінки фінансових ризиків можна мінімізувати загрозу дестабілізуючих факторів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бланк И.А. Управление финансовыми рисками : учеб. курс. Киев : Ника-Центр, 2006. 444 с.
2. Борисова Т.М. Теоретичні аспекти управління ризиком на підприємстві. *Актуальні проблеми економіки*. 2005. № 7(49). С. 116–121.
3. Grigashkina S., Garafonova O. & Marhasova V. Stabilization Factor for Enterprises during the Crisis Period. *E3S Web of Conferences*. 2018. 41. 04006.
4. Grigoraş-Ichim C.E., Cosmulese C.G., Savchuk D. & Zhavoronok A. Shaping the perception and vision of economic operators from the Romania–Ukraine–Moldova border area on interim financial reporting. *Economic Annals-XXI*. 2018. 173(9-10). P. 60–67.
5. Jílek, J. Financial risks. Praha : Grada. 2000.
6. Жаворонок А. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємств лісогосподарської галузі як передумова залучення фінансових ресурсів. *Галицький економічний вісник*. 2020. Том 65. № 4. С. 138–150. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.04.138
7. Жаворонок А.В., Ковальчук Н.О. Особливості фінансового забезпечення вітчизняних підприємств лісового господарства. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 43. С. 154–159. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct43-28>
8. Камінський А.Б. Концептуальні підходи до вимірювання фінансових ризиків. *Фінанси України*. 2006. № 5. С. 78–85.
9. Ковальчук Н.О., Федішин М.П., Жаворонок А.В. Ліквідність як критерій оптимізації структури оборотних активів підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 11/1. С. 16–19.
10. Ковальчук Н.О., Федішин М.П., Жаворонок А.В. Теоретичні аспекти аналізу складу, структури активів та джерел їх фінансування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 23. С. 64–69. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.23.64>
11. Kovalenko V.V. & Fuchedji V.I. Methodics for diagnostics of financial crisis probability at an enterprise (the wineries study case). *Actual Problems of Economics*. 2013. 142(4). P. 136–143.
12. Moles P. Financial risk management. Sources of financial risk and risk assessment. Edinburgh: Heriot-Watt University. 1998.
13. Sahaidak M., Tepliuk M., Dykan V., Popova N., Bortnik A. Comprehensive assessment of influence of

the innovative development asymmetry on functioning of the industrial enterprise. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2020. 6. P. 162–167.

14. Shaposhnykov K., Holovko O. Public regulation and administration in the sphere of small business. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol. 5. № 4. P. 236–242.

15. Shkarlet S., Dubyna M., Shtyrkhun K. & Verbivska L. Transformation of the Paradigm of the Economic Entities Development in Digital Economy. *WSEAS Transactions on Environment and Development*. 2020. 16. P. 413-422.

16. Таран О.В. Сучасні питання проблематики ризиків фінансової сфери діяльності підприємств: теоретичні узагальнення та прикладний аналіз. Харків : Константа, 2004. 108 с.

REFERENCES:

1. Blank I.A. (2006) Upravlenie finansovymi riskami [Financial risk management]. Kyiv: Nika-Centr. (in Russian)
2. Borysova T.M. (2005) Teoretychni aspekty upravlinnia ryzykom na pidpriemstvi [Theoretical aspects of risk management in the enterprise]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 7(49), pp. 116–121.
3. Grigashkina S., Garafonova O. & Marhasova V. (2018) Stabilization Factor for Enterprises during the Crisis Period. *E3S Web of Conferences*, 41, 04006.
4. Grigoraş-Ichim C.E., Cosmulese C.G., Savchuk D. & Zhavoronok A. (2018) Shaping the perception and vision of economic operators from the Romania – Ukraine – Moldova border area on interim financial reporting. *Economic Annals-XXI*, 173(9-10), pp. 60–67.
5. Jílek, J. (2000). Financial risks. Praha: Grada.
6. Zhavoronok A. (2020) Kompleksne otsiniuvannia finansovoho stanu pidpriemstv lisohospodarskoi haluzi yak peredumova zaluchennia finansovykh resursiv [Comprehensive assessment of the financial condition of forestry enterprises as a prerequisite for attracting financial resources]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk–Galician Economic Bulletin*, t. 65, no. 4, pp. 138–150. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.04.138
7. Zhavoronok A.V., Kovalchuk N.O. (2020) Osoblyvosti finansovoho zabezpechennia vitchyznianskykh pidpriemstv lisovoho hospodarstva [Features of financial support of domestic forestry enterprises]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, no. 43, pp. 154–159. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct43-28>
8. Kaminskyi A.B. (2006) Kontseptualni pidkhody do vymirivannia finansovykh ryzykiv [Conceptual approaches to measuring financial risks]. *Finansy Ukrainy*, no. 5, pp. 78–85.
9. Kovalchuk N.O., Fedyshyn M.P., Zhavoronok A.V. (2019) Osoblyvosti finansovoho zabezpechennia vitchyznianskykh pidpriemstv lisovoho hospodarstva [Liquidity as a criterion for optimizing the structure of current assets of the enterprise]. *Infrastruktura rynku – Economy. Finances. Right*, no. 11/1, pp. 16–19.
10. Kovalchuk N.O., Fedyshyn M.P., Zhavoronok A.V. (2019) Teoretychni aspekty analizu skladu, struktury aktiviv ta dzherel yikh finansuvannia [Theoretical aspects of the analysis of the composition, structure of assets and sources of their financing]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, no. 23, pp. 64–69. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.23.64>

10. Kovalenko V.V. & Fuchedji V.I. (2013). Methodics for diagnostics of financial crisis probability at an enterprise (the wineries study case). *Actual Problems of Economics*, 142(4), pp. 136–143.

11. Moles P. (1998) Financial risk management. Sources of financial risk and risk assessment. Edinburgh: Heriot–Watt University.

12. Sahaidak M., Tepluk M., Dykan V., Popova N., Bortnik A. (2020) Comprehensive assessment of influence of the innovative development asymmetry on functioning of the industrial enterprise. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, no. 6, pp. 162–167.

13. Shaposhnykov K., Holovko O. (2019) Public regulation and administration in the sphere of small business. *Baltic Journal of Economic Studies*, no. 5(4), pp. 236–242.

14. Shkarlet S., Dubyna M., Shtyrkhun K. & Verbivska L. (2020) Transformation of the Paradigm of the Economic Entities Development in Digital Economy. *WSEAS Transactions on Environment and Development*, no. 16, pp. 413–422.

15. Taran O.V. (2004) Suchasni pytannja problematyky ryzykiv finansovoi' sfery dijial'nosti pidpryjemstv: teoretychni uzagal'nennja ta prykladnyj analiz [Modern issues of risks in the financial sphere of enterprises: theoretical generalizations and applied analysis]. Kharkiv: Konstanta. (in Ukrainian)